

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 29. dubna 2025

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

STO LET PŮSOBNÍ ARCHEOLOGICKÉHO ÚSTAVU AV ČR V PRAZE NA PRAŽSKÉM HRADĚ

Archeologický ústav AV ČR, Praha, letos slaví sto let systematického výzkumu Pražského hradu, největšího souvislého hradního komplexu na světě a jedné z nejvýznamnějších historických památek České republiky. Výročí připomíná nejen vědecký význam samotného výzkumu, ale i mimořádnou spolupráci s Kanceláří prezidenta republiky, církví, památkáři a dalšími institucemi. Archeologové se podíleli na tvorbě stálých expozic, výstav nebo publikací. Veřejnosti výjimečný výzkum, který navazuje na metodické postupy zahájené ještě v 19. století, přibližují i pomocí moderních digitálních technologií.

Archeologický výzkum Pražského hradu má dlouhou tradici. Od druhé poloviny 19. století přináší nové pohledy na historii této významné a symbolické památky České republiky. V roce 1925 se na žádost prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka a jeho kancléře Přemysla Šámala ujal archeologických výzkumů tehdejší Státní archeologický ústav. Přes všechny politické změny a proměny ústavu samotného působí na Pražském hradě dodnes. Svým konáním plnohodnotně přispívá k památkové péči Pražského hradu i současné medievistice.

„Výzkum Pražského hradu je od samého počátku výsledkem úspěšných jednání mezi archeology, památkáři a politickými či církevními činiteli. Je to pulzující organismus, naše významná památka zapsaná v Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO a součást naší národní identity, a proto je zveřejňování jakýchkoli nových objevů vždy provázeno obrovským zájmem veřejnosti,“ říká současný ředitel Archeologického ústavu AV ČR, Praha, Jan Mařík.

Odkrývání historie

V červnu 1925 se na III. nádvoří uskutečnil první archeologický výkop vedený pracovníky Státního archeologického ústavu. III. nádvoří bylo prvním, ikonickým výzkumem, který přinesl zcela nové informace o stavební podobě Pražského hradu v raném a vrcholném středověku. Postupně se pod lopatami, rýči a škrabkami dělníků objevovaly fragmenty opevnění, dřevěné i kamenné rezidenční stavby, zaniklé křídlo Starého paláce nebo v celém půdorysu dochovaná románská kaple, dnes známá jako sv. Bartoloměje.

Kontakt pro média: **Markéta Růžicková**
Divize vnějších vztahů SSC AV ČR
ruzickovam@ssc.cas.cz
+420 777 970 812

Mgr. **Jaroslav Řídký**, Ph.D.
Archeologický ústav AV ČR, Praha
ridky@arup.cas.cz
+420 734 445 333

Mezi nejvýznamnější osobnosti výzkumu patří Ivan Borkovský, který zde působil od 30. let až do počátku 70. let 20. století. Jeho práce přinesla klíčové objevy, mimo jiné odkryl pozůstatky kaple Panny Marie či starší stavební fáze baziliky sv. Jiří a jejího kláštera, starší fáze Starého paláce a řadu dalších nálezů.

Spolupráce, která nemá obdoby

Nová etapa výzkumu začala na počátku 80. let, kdy se spojily zájmy památkářů a archeologů. Od té doby je každá stavební úprava na Pražském hradě odborně sledována a dokumentována.

„Prakticky žádný podobný historický areál nemá v oblasti archeologie takové odborné zajištění, které umožňuje okamžitou reakci a ochranu archeologických nálezů nebo navržení řešení, jak takovým situacím dostatečně předem předcházet.“

„Pro chráněnou oblast Pražského hradu je stabilní přítomnost odborného pracoviště Pražský hrad, jenž je součástí Archeologického ústavu AV ČR, naprosto zásadní a je pro nás opravdu velkou radostí, že v letošním roce slavíme již 100leté výročí té nejužší odborné a vědecké spolupráce,“ říká Petr Měchura z Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky.

„Neopominutelnou hodnotou této úzké spolupráce je kontinuita a opravdu hluboká znalost situace areálu Pražského hradu, která je zohledňována nejen ve vědeckých výstupech, ale i při jeho takřka denním provozu. Prakticky žádný podobný historický areál nemá v oblasti archeologie takové odborné zajištění, které umožňuje okamžitou reakci a ochranu archeologických nálezů nebo navržení řešení, jak takovým situacím dostatečně předem předcházet. V chráněné oblasti Pražského hradu je poměrně velké množství archeologických památek a komplexů, které vyžadují neustálou odbornou péči, a to je pouhý zlomek širokého záběru oddělení. Nutno také zmínit mezinárodně a vědecky ceněný projekt „Skrýto pod povrchem. Archeologické areály Pražského hradu, jejich ochrana a prezentace v moderním světě“, realizovaný s podporou Technologické agentury ČR, nebo podporu programu Strategie AV21 „Město jako laboratoř změny“, na kterých se Kancelář prezidenta republiky odborně podílela,“ doplňuje Petr Měchura.

Oslavy výročí: divadlo, konference i Veletrh vědy

Je toho hodně, co výzkum Pražského hradu za posledních sto let přinesl. Nadcházející oslavy by měly vzdát hold jak archeologům, kteří se na něm podíleli, tak jejich spolupracovníkům, architektům, stavitelům a činitelům Kanceláře prezidenta republiky či církve, kteří výzkumu dokázali vytvořit prostor a jeho výsledky následně reflektovat.

Součástí oslav stoletého výročí bude několik akcí v průběhu roku, ať už se jedná o divadelní hru na motivy života Ivana Borkovského či mezinárodní konferenci, která přinese srovnání s podobnými lokalitami. Výsledky aktuálních výzkumů v areálu Pražského hradu budou také prezentovány 5.–7. června 2025 ve stánku Archeologického ústavu AV ČR, Praha, během Veletrhu vědy v pražských Letňanech.

Více informací: **Mgr. Jana Maříková-Kubková, Ph.D.**
Archeologický ústav AV ČR, Praha
marikova@arup.cas.cz
+420 728 432 341

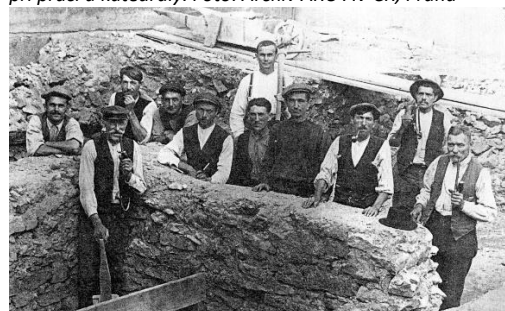
Mgr. Gabriela Blažková, Ph.D.
Archeologický ústav AV ČR, Praha
blazkova@arup.cas.cz
+420 721 431 370

Fotografie ke stažení: <https://1drv.ms/f/c/1bce5b41427b81b1/EiQ-MjlqDptGpJtYYIZ-GVwBoZwBVWnr8KFmOJgliArmOw?e=7wEMhg>

Pražský hrad, III. nádvoří, archeologická komise v roce 1929, druhý zprava Karel Guth. Foto: Archiv ARÚ AV ČR, Praha

Pražský hrad, III. nádvoří, konec. 20. let 20. století, geodet při práci u katedrály. Foto: Archiv ARÚ AV ČR, Praha

Pražský hrad, III. nádvoří, 4. června 1925, zahájení výzkumu v severní části III. nádvoří. Foto: Archiv ARÚ AV ČR, Praha

Pražský hrad, III. nádvoří, 20. léta 20. století archeologičtí dělníci. Foto: Archiv ARÚ AV ČR, Praha

Pražský hrad, vykopávky pod Jiřským klášterem, současný stav. Foto Jan Glöc

Pražský hrad, Jiřské náměstí, výzkum v 80. letech. Foto: Archiv ARÚ AV ČR, Praha

Pražský hrad, vykopávky pod III. nádvořím, pohled do kaple sv. Bartoloměje, současný stav. Foto Jan Gloc